

jen o obligační nárok na vydání daru. Podle ustálené judikatury nejvyššího soudu nelze však povolití poznámku spornosti podle § 61 knih. zákona, uplatňuje-li se jen obligační nárok (rozh. čís. 779 a 5262 sb. n. s.). Pokud se stěžovatelka dovolává rozhodnutí čís. 1074 sb. n. s., přehlíží, že nejvyšší soud od zásady v něm vyslovené (že lze žalobu o vrácení daru pro hrubý nevděk knihovně poznamenati) upustil ve svých pozdějších rozhodnutích čís. 6041, 10.090 sb. n. s. a že jeho rozhodování v tomto smyslu se již ustálilo. Zásady vyslovené v rozhodnutích čís. 655 a 908 sb. n. s. o přípustnosti knihovní poznámky dědické žaloby podle § 823 obč. zák. nelze se také dovolávati, když se její předpoklady nehodí na souzený případ, kde jde naopak o zásadu vyslovenou v rozhodnutích čís. 779 a 5262 sb. n. s.

Čís. 12417.

Nebyl-li zmocnitel povinen uznati objednávku učiněnou jeho zástupcem pod jinými podmínkami, než které byly stanoveny v zastupitelském ujednání, uznal-li však přes to tuto objednávku, třebaže pod poněkud jinými podmínkami, než byly ujednány jeho zástupcem, jest povinen zaplatiti zástupci ujednanou provisi.

(Rozh. ze dne 3. března 1933, Rv II 855/31.)

Žalobce ujednal se žalovaným obchodníkem s automobily zastupitelskou smlouvu o prodeji automobilů. Na základě zastupitelské smlouvy domáhal se žalobce na žalovaném zaplacení 12% provise za prodej automobilu Č-ovi a M-ovi. Žalovaný namítl: Podle odstavce 10. zastupitelské smlouvy ze dne 11. ledna 1929 byla žalobci slíbena 8%ní provise, která byla splatná po zaplacení celé tržové ceny za prodaný vůz, a musel žalobce zaslati objednávku žalovanému. Byl-li žalovaný přítomen obchodu nebo bylo-li třeba intervence jeho zástupce, měl obdržeti žalobce jen 4%ní provisi. Provise 12%ní nebyla vymíněna nikdy, ale byla přáním žalobcovým, které nebylo splněno. Ve svém dopise ze dne 6. března 1930 žádal totiž 12% provisi, kterou mu však žalovaný nikdy nepotvrdil. O tom, že žalobce prodal vůz Č-ovi a M-ovi, není žalovanému nic známo, žalobce mu to neoznámil, jak by to bylo bývalo jeho povinností ze zastupitelského ujednání. Když se koncem března 1930 Č. a M. k žalovanému dostavili, uzavřel žalovaný s nimi novou objednávku a nepřísluší proto žalobci provise i proto, že se žalobce nedržel podmínek ze zastupitelského ujednání při uzavření objednávky ze dne 2. března 1930. Objednávka ze dne 2. března 1930 byla totiž uzavřena bez zálohy a na 30 měsíčních splátek. Žalobce ani z důvodu ústního ujednání nemůže žádati 12%ní provisi, ježto objednávka nemluví o hotovém placení, nýbrž o 30 měsíčních splátkách a žalovaný nikdy neuznal svou povinnost k placení provise z tohoto obchodu. V dopise ze dne 6. března 1930 mluví žalobce jen o 12%ní provisi a neoznámil žalovanému objednávku. Ani v dopise ze dne 17. března žalobce se nezmiňuje o tom, že auto prodal. Č. a M. si odebrali vůz, který měl žalovaný na skladě, a ježto se jim nehodil, vyměnil jim žalovaný tento vůz za jiný. Pro-

cesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Soud podle zastupitelského ujednání ze dne 11. ledna 1929 měl za prokázáno, že podle bodu 10 byla ujednána za každou objednávku, odpovídající prodejním, platebním a dodacím podmínkám, 8%ní provise, která jest splatná po zaplacení celé tržové ceny, po případě při obchodech vyžadujících intervence žalovaného nebo jeho zástupce, i osobní i případného předvádění vozu vyplatí žalovaný za stejných podmínek 4%ní provisi, tedy nikoliv 12%ní provisi. Podle objednávky ze dne 2. března 1930 jest zjištěno, že tato neodpovídá platebním podmínkám zastupitelského ujednání, vytčeným v bodu 12. a 13. O tom, že by byla dodatečně se žalovaným ústně ujednána 12%ní provise z tohoto obchodu, byl nabízen jen důkaz slyšením stran. Soud ani podle výsledku tohoto průvodního prostředku neměl tvrzení žalobcovy za prokázáno, vždyť i žalobce sám jako strana v souhlase s udáním žalovaného jako strany připouští, že souhlasil žalovaný s 12%ní slevou z celkové ceny vozu jen, bude-li placeno hotově, a není sporu mezi stranami, že žalobce kupní cenu auta hotově nezaplatil. Není proto pochyby o tom, že byl žalovaný, an mu žalobce objednávku ani neoznámil jak jest nesporno, oprávněn, uzavřít novou smlouvu s Č-em a M-em, to tím méně, ana ani objednávka ze dne 2. března 1930 ani platebním podmínkám zastupitelského ujednání nevyhovuje, takže by ji byl žalovaný nemusel uznati. Jest prokázáno, že žalovaný objednávku od žalobce neobdržel a že žalovaný uzavřel novou smlouvu, ze které nemá a nemůže mít žalobce nárok na provisi, nemá nároku ani ze své objednávky, jelikož jest provise splatná podle bodu 10. zastupitelského ujednání teprve po zaplacení celé tržové ceny, a ani z objednávky žalovaného, jelikož na ní nebyl účastněn. O d v o l a c í s o u d vyhověl částečně dovolání žalobcovy a přisoudil mu 4%ní provisi. Důvody: K hotovému prodeji čtyřkolového nákladního auta po jeho výměně za auto šestikolové došlo jednak následkem činnosti žalobcovy, jejíž výsledek došel projevu v objednávce ze dne 2. března 1930, jednak následkem činnosti žalovaného. Tyto obě činnosti nelze od sebe trhati, obě spolu souvisejí. I když obsah objednávky nesouhlasil se zastupitelským ujednáním ze dne 11. ledna 1929, přece jen, nebyti objednávky a činnosti žalobcovy, která objednávce předcházela, nebyl by mohl žalovaný dojednatí prodej vozu šestikolového, pokud se týče vozu čtyřkolového, neboť Č. a M. se dověděli o žalovaném jen prostřednictvím žalobce a jen činností žalobcovou dali se pohnouti k tomu, by od žalovaného auto objednali a koupili. Žalobce celou věc načal a žalovaný ji dodělal. Odvolací soud má na základě výpovědi obou stran za prokázáno, že zastupitelský poměr mezi stranami trval i po obdržení dopisu žalovaného ze dne 11. března 1930, neboť obě strany potom ještě spolu jednaly a žalovaný podle vlastní výpovědi byl ochoten poskytnouti žalobci při hotovém placení 12% slevu a také v dopisu ze dne 11. března 1930 výslovně podotýká, že žalobce může pro jeho značky pracovati dále, také dopis žalobcův ze dne 17. března 1930 nasvědčuje tomu, že zastupitelský poměr trval dále. Ostatně na této okolnosti ani nezáleží, neboť objednávka vozu na základě ujednání mezi žalobcem a oběma kupiteli se stala 2. března 1930, kdy zajisté zastupitelský poměr ještě trval, a nezáleží na tom, že k jejímu pozměnění, k odebrání vozu a k jeho zaplacení došlo až později, když již žalovaný považoval zastupitelský po-

měr za zrušený. Ani na tom nezáleží, že se žalovaný o objednávce vozu dověděl od kupitele Č-a a M-a a nikoliv od žalobce. Tato okolnost nemůže nic měnit na skutečnosti, že žalobce s nimi onu objednávku skutečně ujednal. Ostatně v písemném zastupitelském ujednání není hlášení žalobci uloženo a zejména není v něm uvedena lhůta, do které jest objednávku žalovanému hlásiti. Ta okolnost, že žalovaný přemluvil oba kupitele, by místo objednaného vozu čtyřkolového koupili jiný vůz šestikolový, nic na věci nemění, neboť žalovaný nemůže změnou objednávky připravit žalobce o provisi. Přísluší tedy žalobci 4% provise podle bodu 10, odst. 2 zastupitelského ujednání.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Pro nárok žalobcův bylo rozhodným, co podle obsahu ujednání se žalovaným bylo jeho předpokladem. Dovolatel má za to, že není tu tento předpoklad vůbec, poněvadž žalobce neodevzdal mu objednávku odpovídající jeho prodejním, platebním a dodacím podmínkám. Podle zastupitelského ujednání z 11. ledna 1929 dal žalovaný žalobci právo nabízet a prodávat jim zastoupené, po případě vedené automobily. Nesprávnost výkladu, který dovolatel dává bodu 10. ujednání, vyplývá z ostatních ustanovení tohoto ujednání, jehož pravost byla vzájemně uznána. V bodě 6 jest ustanoveno, že ceny jsou pevné a slevy nepřípustné, a že v případě, kdyby žalobce přece slevu poskytl, jde tato na úkor jeho provise. Podle bodu 7 musí býti 2% daň z obratu zaúčtována a požadována, v opačném případě hradí rozdíl žalobce sám. Podle bodu 10 jdou slevy v případě tam naznačeném na vrub žalobcův, a podle bodu 12 jsou slevy z úrokové míry nepřípustné a nebudou žalovaným uznány. Bod 13 ustanovuje, že jest při uzavření objednávky žádati zálohu a že bez složení zálohy není žalovaný povinen uznati obchod. Z těchto ustanovení ovšem plyne, že žalovaný nebyl povinen objednávku učiněnou žalobcem pod jinými podmínkami, než které byly stanoveny v zastupitelském ujednání, uznati a následkem toho platiti žalobci provisi. Ale podle zásady vyslovené v § 914 obč. zák. nelze při bodě 10 vykládati úmysl stran jinak, než že ustanovením tím mělo býti jen zabráněno, by žalovaný ujednáním jiných podmínek platebních a dodacích neutrpěl újmu, což došlo výrazu v opětovném ustanovení, že není povinen uznati objednávku a že odchylné podmínky jdou na vrub žalobcův. Žalovaný byv jako strana slyšen sice udal, že když dne 20. března 1930 přišli k němu kupitelé M. a Č. pro auto, jež koupili od H-a, a takto mu oznámili objednávku, o kterou jde, původně nechtěl uznati obchod, poněvadž nebyl uzavřen podle zastupitelského ujednání, ale poté přece přenechal kupitelům auto, jež měl na skladě, byť i za podmínek, jež on stanovil. Z toho plyne, že se žalovaný dověděl o objednávce, kterou M. a Č. učinili prostřednictvím žalobce, a přes původní zdráhání přece jen neodmítl je jako kupitele. Žalovaný tím, že žalobce ujednal s kupiteli jiné podmínky platební, také neutrpěl újmy, neboť dostal zaplacení kupní ceny v hotovosti. Dovolatel sice tvrdí, že tato skutečnost nebyla nižšími soudy zjištěna. Nehledíc k tomu, že dovolatel ani netvrdí, že skutečnost ta nenastala, jest zjištění to obsaženo v odůvodnění napadeného

rozsudku, kde se uvádí, že kupitelé vůz přímo žalovanému zaplatili. Okolnost, že žalobce neoznámil žalovanému objednávku, je bez významu, když žalovaný se dověděl o ní od kupitelů před tím, než jim vůz odevzdal. Bylo proto vedlejším, že žalovaný zaplatil též K-ovi částku 3.000 Kč za to, že jeho prostřednictvím a intervencí bylo umožněno sehnati potřebnou jednu třetinu zálohy na zakoupení vozu; neboť podle skutkového zjištění odvolacího soudu nebyl by žalovaný mohl dojednati prodej vozu, kdyby nebylo bývalo objednávky a činnosti žalobcovy, poněvadž kupitelé se dověděli o žalovaném jen prostřednictvím žalobcovým a jen jeho činností se dali pohnouti k tomu, by od žalovaného vůz objednali a koupili. Odporovalo by zásadě poctivosti a víry v obchodě (§ 914 obč. zák.), kdyby žalobce měl přijíti o provisi ve výši 4%, když žalovaný učinil smlouvu s kupiteli, s kterými přišel do potřebného styku jediné činností žalobcovou, třebaš za jiných podmínek, než ujednal žalobce. Správně uznal odvolací soud, že k prodeji došlo jeduak následkem činnosti žalobcovy, jednak následkem činnosti žalovaného, že obě činnosti nelze od sebe oddělití a že tu jde o případ upravený v druhém odstavci bodu 10 zastupitelského ujednání. Že činnost žalobcova měla pro uskutečnění prodeje význam, plyne z toho, že podle listiny o objednávce z 2. března 1930 byla tato pro kupce závazná jejich podpisem. Pro výklad zde uvedený mluví i bod 15 ujednání, podle něhož za předpokladu tam uvedeného při vozech, které žalovaný sám nebo jinými zástupci v okrese žalobcově nabídne a prodá, vyplatí žalobci 4% provise, jestliže se tento věci zúčastnil. Pro právní posouzení podle tohoto názoru bylo bez významu, že žalobce jako strana slyšený udal, že vycházel z předpokladu, že nešlo o smlouvu a objednávku, na kterou se vztahovalo zastupitelské ujednání. Žalobce opíral žalobní nárok o toto ujednání, učiniv o tom v žalobě přednes, který v tom směru jest jediné rozhodný, a dovolatel neuplatňuje, že žalobní nárok byl jen opřen o ujednání, které žalobce učinil s ním mimo zastupitelské ujednání, nýbrž jen tvrdil, že odvolací soud nesprávně vyložil ustanovení bodu 10 zastupitelského ujednání. Není proto třeba se obíratí vývody dovolatelovými v té příčině.

Čís. 12418.

Bylo-li stanovení výše nájemného přenecháno znalci, aniž byla určena lhůta, do které je měl znalec stanoviti, mohou strany odstoupiti od smlouvy, dokud nebyla výše nájemného znalcem stanovena.

(Rozh. ze dne 3. března 1933, Rv II 74/33.)

Žalobci uzavřeli se žalovaným smlouvu, již mu pronajali obchodní místnosti ve svém domě s tím, že nájemné bude stanoveno znalcem. K stanovení nájemného znalcem nedošlo, načež žalobci od smlouvy odstoupili a domáhali se vyklizení žalovaného. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Strany,